
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

יהודי תימן בין מסורת לתמורות מודרניות במאות ה-19 וה-20 -
13725

תאריך עדכון אחרון 13-09-2017

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: היסטוריה של עם ישראל ויהדות זמננו

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ורד מדר

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: veredmadar1@gmail.com

שעות קבלה של רכז הקורס: יום שני 20:00 בתאום טלפוני מראש

תאור כללי של הקורס:

הקורס ידון בתמורות שחלו בחייהם של יהודי תימן בעקבות השינויים הפוליטיים המקומיים בתימן וההשפעות הגלובליות, וכן בשינויים בחייהם לאחר ההגירה לארץ ישראל. ניתוח תמורות אלו יעשה תוך דיון בנושאים, כגון חיי היהודים במרחב השבטי, היהודים בעיר (בעיקר בצנעא), תנועת ההשכלה, מחלוקת עקשים ודרדעים, מקומן של הנשים ותפקידיהן, תנועות העלייה לארץ ישראל, המפגש עם הציונות, נציגיה וערכיה, זיכרון תימן ועיצובו בישראל.

מטרות הקורס:

להקנות ידע בנוגע לתמורות שחלו בחיי קהילת יהודי תימן בארץ מוצאם ובישראל. לפתח קריאה ביקורתית בטקסטים היסטוריים ראשוניים ומשניים. לאפשר לתלמידים להציע תובנות בעקבות הלימוד והקריאה הפרשנית.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

להעריך אירועים היסטוריים ותהליכים חברתיים בקהילת יהודי תימן במאות ה-19-20. לקרוא קריאה ביקורתית בטקסטים היסטוריים וספרותיים בנוגע ואודות קהילות יהודי תימן. להציג תובנות על קריאה בטקסטים מחקרניים.

דרישות נוכחות (%) :
100%

שיטת ההוראה בקורס: סמינר

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

חיי היהודים בתימן בין העיר לכפר; מאפייני החיים היהודיים במרחב הכפרי-שבטי; הכיבוש העות'מאני כנקודת מפנה בחיי היהודים: קשר עם הפזורה היהודית, היבטים כלכליים, חינוך, הגירה. תנועת ההשכלה בתימן כזרז להתעוררות אינטלקטואלית ופיצול חברתי; תנועות משיחיות בתימן; הגורמים לתנועות העלייה מתימן בין כמיהה לציון לצרכים קיומיים; הציונות ויהודי תימן; נשים במשפחה ובחברה – מתימן לישראל; פרשת ילדי תימן הנעדרים.

חומר חובה לקריאה:

Mark S. Wagner, *Jews and Islamic law in early 20th-century Yemen*, Bloomington
Indianapolis: Indiana University Press, 2015.

Bat-Zion Eraqi Klorman, *Traditional society in transition: the Yemeni Jewish experience*

Leiden, the Netherlands, Boston: Brill, 2014. .

- Joseph Yuval Tobi, *The Jews of Yemen: studies in their history and culture*, 1999, Leiden: Brill.
- Ari Ariel, *Jewish-Muslim relations and migration from Yemen to Palestine in the late nineteenth and twentieth centuries*, Brill, 2014.
- Hünefeld, K. und M. Anzi, 2015. „Šan‘ā’, Jerusalem, New York: Imām Yaḥyā Ḥamīd al-Dīn (1869-1948) and Yemeni-Jewish Migration from Palestine to the United States“, in S. Schmitdke, C. Rauch and D. Hollenberg (eds.), *The Yemeni Manuscript Tradition*, Leiden: Brill. S. 252-280.
- Hünefeld, K. 2011. „The Imām Is Responsible for Me Before God! – The Dimension of Protection (Dhimma) Granted by Imām Yaḥyā to the Jews of Yemen“, in A. Oettinger and D. Bar-Maoz, (eds.), *Mittuv Yosef: Yosef Tobi Jubilee Volume, Vol. 2: The Jews of Yemen: History and Culture*, Haifa. S. lxxxii-cii.
- Anzi Menashe, "Agunot and Converts to Islam: Jews and Muslims in Yemen from 1950 to 1962", *PaRDeS : Zeitschrift der Vereinigung für Jüdische Studien e.V.*, 22 (2016), pp.135-149.
- מנשה ענזי השפעת התמורות המדיניות על יהודי צנעא בראשית המאה העשרים, בתוך: א' אטינגר וד' בר-מעוז (עורכים), מטוב יוסף: ספר היוכל לכבוד פרופ' יוסף טובי, כרך ב: יהודי תימן-תולדותיהם וארחות חייהם, חיפה 2010, עמ' 124-95.
- כרמלה אבדר, "הלבוש והמראה של יהודיות בכפר אחד בתימן כביטוי למעמדן", פעמים 41 [תש"ן], עמ' 135-153.
- יהודה ניני, "זוטות מחיי היהודייה בתימן על פי פנקס בית הדין בצנעא", בתוך: ש' סרי, [עורך], בת תימן, תל אביב: אעלה בתמר, תשנ"ד, עמ' 23-35.
- יהודה ניני, ההיית או חלמתי חלום : תימני כנרת : פרשת התישבותם ועקירתם תרע"ב-תר"ץ 1930-1912 עמותת אעלה בתמר, תשנ"ז 1996, תל אביב : עם עובד.
- ב"צ עראקי קלורמן, "משיחיות יהודית ומשיחיות מוסלמית בתימן במאה הי"ט: השפעה בין-תרבותית", פעמים 25 [תשמ"ו], עמ' 40-64.
- , "אסלום בכוח של יתומים בתימן: תגובות היהודים ודפוסי התנהגות של המוסלמים", פעמים 62 [תשנ"ה], עמ' 82-110.
- , "ההיסטוריוגרפיה של יהודי תימן וגיוסה להבניית הזהות הלאומית", בתוך: י' דהאן, ה' וסרמן [עורכים], להמציא אומה, רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, תשס"ז, עמ' 511-532.
- , "התימנים בחברה ובכלכלה של המושבות", ישראל 4 [תשס"ד], עמ' 109-121.
- , "השכלה, יהדות ואסלאם והוויכוח על הקבלה בתימן - היבטים חברתיים ותרבותיים", מ' ליטבק, א' לימור [עורכים], קנאות דתית, ירושלים, מרכז זלמן שז"ר, תשס"ח, עמ' 133-180.

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %

הרצאה 20 %

השתתפות 10 %

הגשת עבודה 0 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 70 %
מבחן בית

מידע נוסף / הערות:
רשימת הקריאה חלקית ותעודכן לקראת הסמסטר הבא